

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgoveškega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 11.

Sreda 6. februarja 1929.

Leto IV.

Nazaj pa ne!

Delavci, ali slišite!

Dne 30. januarja 1929 je prineslo ljubljansko »Jutro« lakonično poročilo delegacije takozvanih gospodarstveno-pridobitnih krogov, to so industrije, obrti, trgovine in hišnih posestnikov, ki so se podali po nalogu svojih organizacij k ministrskemu predsedniku generalu Zivkoviču s svojimi zahtevami, katere so sestavili v obliki spomenice, ki so jo izročili vladi. Glasom poročila se je deputacija zglasila pri ministrskemu predsedniku, katerega je informirala o svojih zahtevah. Ministrski predsednik je deputacijo zaslišal ter jo na to napotil k svojemu namestniku ter šefu ministrstva za notranje zadeve, g. Laziču, kateremu je deputacija podrobno razložila, kaj vse želi. Da so sedaj dobili podjetniki vseh vrst v Jugoslaviji velik apetit, smo že čuli, saj ni od suspenzije ustave o drugem govoru, kot o redukcijah, o zvišanju delovnega časa, o štedenju zlasti pri osebnosti, o reformah vseh zakonov, ki se tičejo zavarovanja delavstva kakor tudi delavske zaščite ter končno o spremembah volilnih zakonov. Zahteve ljubljanske deputacije podjetnikov so — saj kolikor je razvidno iz spomenice, ki je objavljena v »Jutru« — pred vsem politične narave. Pred vsem je tu gospodi volilna pravica v narodno skupščino preveč obširna in preveč splošna, češ, da brez protitežev onemogoča zdrav razmah in napredek naroda in države. »V kolikor se tiče volitev v narodno skupščino, je najmanj, kar je potrebno, da se veže volilna pravica na 25. leto. Prenehatj mora dosedanje vezanje potom kandidatnih list.«

To je tedaj želja naše malomeščanske buržuazije glede volitev v skupščino, pri čemur je treba naglasiti tište »protiteže«, ki naj še zmanjšajo ono mrvo moči, ki bi jo imela narodna skupščina. Mišljena je tu gospodska zbornica, ki bi se rekrutirala iz raznih privilegiranih elementov, ki niso vezani na ljudsko voljo.

Nadalje pa gre »pridobitnim« krogom tudi za moč v samoupravnih edinicah, to so oblastne ter srezke skupščine ter občinski odbori, ki se naj po željah podjetnikov »depolitizirajo«. Najraje bi gospoda videla, da bi se v te korporacije mandate razdelilo kar med to štiriperesno deteljico, to je med fabrikante, obrtnike, kramarje ter hišne posestnike. Ako pa bi vendar ostalo še kaj pri volitvah, tedaj bi se naj zopet uvedel pluralni sistem, ki bi bil vezan na davčno moč ter šolsko izobrazbo. Razen tega bi se naj prepustilo »starešinam« — mišljeni so tu vsekakor imenovani župani oz. predsedniki občin, srezov in obl. skupščin — več pravic, to se pravi, da bi večino poslov reševali oni sami brez plenuma. Kako pravični so ti pridobitni krogi, je razvidno najbolj tam, kjer zahtevajo sosvete, ki se naj dodelijo sedanjim oblast. komisarjem. V sosvete bi se naj imenovalo 6 zastopnikov in sicer po tem-le ključu: 1 trgovina, 1 obrt, 1 industrija, 2 poljedelstvo in posest in končno enega industrijsko delavstvo!

Po tem ključu si zamišljajo pridobitni krogi v bodoče razdeliti ves plen. Celokupno delavstvo industrije, obrti, trgovstva in poljedelstva bi smelo milostno dobiti eno mesto, med tem ko bi pečica fabrikantov imela

tudi eno mesto, obrtniki, ki si kupičijo premoženje s številnimi pomočniki in še več vajenci, ki robotajo večinoma zastonj, bi naj imeli eno mesto, a njihovi pomočniki pa nobenega. Isto velja glede trgovcev. Tudi za te dela nebroy nameščencev, ki bi naj ostali brez vsakega zastopstva. Končno bi naj posestniki dobili kar dva zastopnika, zato pa bi naj vsa ona masa kmečkega proletarijata, zlasti onih 40—50.000 viničarjev — gre za mariborsko oblast — ostala brez zastopstva!

Treba je omeniti, da se deputacija baha s tem, da so se merodajni činitelji zelo dolgo razgovarjali z njo in da se je poslovila z jako dobrimi vtisi.

K temu bi bilo pripomniti: Pred vsem nam je nerazumljivo, da se sedaj vse suče samo okrog enega in to je, kako pograbit se to malo socialnih dobrin, ki jih ima danes delavstvo v Jugoslaviji. Naš parlamentarizem se vendar ni razbil na teh vprašanjih, saj nismo imeli med 315 poslanci v zadnjem času več kot enega zastopnika proletarijata in vseh ostalih 314 je pripadalo meščan. krogom. Zaradi delavskih zastopnikov tedaj parlamentarizem ni skrahiral, temveč baš radi tega, ker je bilo premalo zastopnikov delavstva kljub splošni in enaki volilni pravici. Isto velja za ostale samoupravne korporacije. V ljubljanski oblastni skupščini je sedel eden zastopnik delavstva in v mariborski pa od 64 trije, in na žalost še ti niso bili edini. Enako je z občinami. Se malo je občin, kjer je delavstvo prišlo do večjega vpliva, toda še tam, kjer je prišlo, se mu je delalo zapreke in ovire. Podjetniki so delavcem zabranili, da bi prevzeli županska mesta in so jih tudi ovirali pri občinskih poslih. V Šoštanju n. pr. se je zgodilo grdo nasilje od strani podjetnika, ki dominira nad celo mestno občino. Tovarnar je, izkoriščajoč brezposelnost, zagrozil delavstvu, da ga bo pometal na cesto, ako ne voli tovarniške liste.

Kar se tedaj tiče volilne pravice, katere se delavstvo vsled nezavednosti po veliki večini ne poslužuje v svoj prid, ni absolutno nobenega povoda za redukcijo iste. Nikakor ne gre, reducirati bodisi katerekoli socialne ustanove, marveč iste še izpopolniti. To velja zlasti glede zavarovanja za starost in onemoglost. Ravnotako ne gre omejevatj volilno pravo v katerokoli javno korporacijo, ker ni zato najmanjšega vzroka in pa tudi zato, ker je ravno delavstvo ono, ki vstvarja vse dobrine, ki nosi tudi vsa bremena davkov, kakor tudi in predvsem krvni davek, ki ne pozna pluralitete, ampak ga mora vsak sam plačati. Da še več! Med tem, ko gre posestnik sam v vojsko in pusti svoje bogastvo doma na varnem, mora delavec istega vzeti seboj in če izgubi v vojni roko ali nogo ali je drugače pohabljen, tedaj je izgubil obenem ves svoj kapital, med tem ko posedujočim ostane kapital. Iz vseh teh vzrokov in pa z ozirom na to, da postoja splošna ter enaka volilna pravica v večini držav, kjer so tudi podjetniki v istem razmerju napram delavstvu ali pa so celo na slabšem (glej Avstrijo in Nemčijo!), kličemo: Naprej, ne nazaj!
Talpa:

Za internacionalno sodelavnost na polju proletarske kulture.

Svetovni kapitalizem, ki je zbiral v 19. stoletju svoje sile in moči, je dosegel višek razvoja v svetovni vojni, ki je bila povsem njegova posledica. Duševna nadstavba kapitalističnega družabnega reda je bila meščanska kultura: sprva romantično-sentimentalna, pozneje dekadentna, vedno pa asocijalna, strogo individualistična, ujeta v oboževanje lastnega jaza. Po svetovni vojni se je začel tihi propad meščanskega razreda; z njim pa je začela propadati tudi njegova nadstavba: meščanska kultura, ki postaja iz dneva v dan bolj reakcionarna, brezkrvna in suhoparno-formalistična. V nižinah so se začele gibati mase, zahrepenele so po luči in solncu. Iz teh mas raste nova kultura, ki je izraz njihovih stremljenj, skrbi, padcev in zmag in njihovih pogledov na svet in življenje. To je naša proletarska kultura, ki slavi svoj zmagoviti pohod preko vsega globusa, ki ima svoje zastopnike prav tako v Evropi kot v tehniško razviti Ameriki in probujajoči se Aziji. Nove, osvežujoče sile stopajo na plan, sile, ki bodo prerodile svet. Dočim je bila meščanska kultura strogo ločena po narodnosti, stopa proletarska kultura kot glasnica proletarijata preko ozkih narodnostnih mej v široki svet in postaja tako vseobča. Ta socialna kultura ustvarja nove forme, nove izraze v vseh panogah umetnosti: v pesništvu prav tako kot v gledališču, plesu, upodabljanju umetnosti, filmu itd.

Ker je proletarska kultura lastna proletarijata vsega sveta, ne morejo njene posamezne panoge, kot n. pr. književnost, ostati last proletarijata samo enega naroda, temveč v vsem njenem bistvu je, da odda svoje sokove čim preje v zakladnico celotne proletarske kulture. V široki svet smo stopili sedaj tudi Slovenci s svojo socialno književnostjo, modernim slikarstvom in glasbo, in sicer tisti Slovenci, ki smo bili radi vseobčih nacionalističnih zablod in predsodkov doslej nepriznani od ostalega sveta. Slovenski socialni umetnik bo tolmačil nemškemu delavcu in intelektualcu življenje našega proletarijata, njegove težnje, upe . . .

Največ zaslug za to sta si pridobila s. Delak, pred vsem pa nemški pesnik in esejist Heinz Luedecke, ki

je sotrudnik cele vrste najznamenitejših berlinskih revij (»Sturm«, »Das neue Russland«, »Neue Bücherchau«), dalje bolgarske revije »Prostori« in ki je postal tudi sotrudnik naše »Delavske politike«. Odveč bi bilo naštevati vse Luedeckove zasluge, kajti njegovo plemenito stremjenje označuje dovolj pismo, ki ga je pred kratkim pisal našemu s. uredniku in iz katerega naj priobčimo par značilnih stavkov: »Sprejmite pri srčno zahvalo za vaše zelo prijazno pismo. Vaše nad vse prijateljske in tovariške vrstice so me odkrito razveselile. V času, ko skušajo nacionalisti naščuvati evropske narode v novo vojno, je tem potrebnejše, da si podajo vsi jasno in pravilno misleči ljudje roke čez meje — v zvezo miru in nove kulture. V tem smislu upam na dobro skupno delo z vami, cenjeni sodrug, in v tem smislu se vam zahvaljujem za vašo pripravljenost, priobčevati moja dela. Prav dobro vem, s kolikimi težavami se morajo boriti za eksistenco napredni listi vaše dežele pri sedanjih političnih razmerah. Dovolj sem poplačan, če vas lahko s skromnim sotrudništvom podprem v vašem boju za pravico in svobodo. Ljudje kot jaz ne delamo radi dobička, marveč za idealni cilj. Zato bom tudi skušal seznaniti Nemčijo z mladimi slovenskimi pesniki in slikarji, kolikor mi bo mogoče, kajti vem, da imajo napredni duhovi v vaši deželi posebno težko stališče.«

Kot smo že večkrat poročali, se je posrečilo s. Luedecku pridobiti uredništvo »Sturma« za izdajo Sloveniji posvečene številke. V tej številki bodo poleg drugih naših esejistov poročali M. Kogoj o naši moderni glasbi, Maleš o slikarstvu, poleg tega pa bo izšel še izčrpen članek o naši socialni literaturi (z mnogimi prevodi). Ta človek obravnava vso našo socialno književnost od Aškercarja dalje in karakterizira tudi ona literarna dela, ki se nahajajo še v rokopisih.

Dolžnost vseh onih delavcev, ki razumejo nemški, zlasti pa intelektualcev je, da podpro naše stremjenje z naročitvijo te številke, ki bo izšla v najkrajšem času. Naročila sprejema s. Heinz Luedecke, Berlin SW 61, Gitschinerstr. 107.

Aretacija 11 jeseniških „Svobodašev“.

Ljubljana, 4. februarja.

11 članov telovadne enote jeseniške »Svobode« je telovadilo simbolično prsto vajo po melodiji »Internacionalne«. Jeseniška žandarmerija je vseh 11 v ponedeljek 28. januarja aretirala in odpeljala v zapore v Kranjsko goro, odkoder so jih trije orožniki uklenjene kot zločince pripeljali v zapore ljubljanskega sodišča. Ljubljansko sodišče je odločilo, da jih izroči beograjskemu državnemu sodišču, ki je po 6. januarjem t. l. edino kompetentno za reševanje zadev, spadajočih pod zakon o zaščiti države. »Internacionalna« ni nobena komunistična himna, kot je povodom aretacije poročal »Slovenec« (morda s kakšnim namenom), temveč to himno je pel mednarodni proletarijat že davno pred vojno, ko ni bilo o boljše-vikih ne duha ne sluha. Zato se čudimo oblastem, da so to stvar vzele kot komunistično propagando. Go-

vorili smo s predsednikom centrale »Svobode«, če mu je o stvari kaj več znanega. Predsednik je odvrnil, da ve samo to, da se v radovljiskem srezu sploh postopa proti »Svobodi« mnogo strožje kakor v drugih okrajih, in da se podružnice v tamošnjem srezu šikanira pri vsakem njihovem javnem nastopu. On je z ozirom na to v imenu centrale »Svobode« že pred 14 dnevi vložil utemeljeno pritožbo pri velikem županstvu v Ljubljani. Pritožba se je baje na kompetentnem mestu tudi vpoštevala. O teh vajah jeseniških telovadcev ni bilo centrali nič znano in menda tudi podružnica na Jesenicah ni bilo o tem obveščena. Telovadci so si prepisali pesem na podružničnem pisalnem stroju, ki ga je oblast zaplenila. Čim je bila centrala o aretaciji obveščena, je naprosila s. dr. Tumo, da za aretirance posreduje. On je to tudi storil, toda državno pravdnštvo je odgovorilo, da

Naročajte in širite „Delavsko Politiko“!

mora vseh 11 poslati v Beograd posebnemu državnemu sodišču, ker jih je žandarmerija osumila propagande komunizma. Izgleda, da se bo izkazalo, da je bila žandarmerija v tem slučaju preveč goreča in da bodo sodrugi oproščeni. Hkrati je naprosil predsednik »Svobode«, da še enkrat v listu opozorimo vse podružnice »Svobode«, njihove odseke in posamezne člane, da naj javijo oblastem vsako prireditve, ki jo mislijo prirediti in da šele po izdanem dovoljenju prično z vajami za dotično stvar. So-

drugi naj se ravnajo po pozivu centrale, da je treba sleherno stvar prijaviti oblastem, da te vidijo, da je »Svoboda« izključno delavska kulturna organizacija in da se ne peča z nobenimi drugimi zadevami. Centrala »Svobode« obžaluje ta slučaj in bo storila vse, da pridejo sodrugi čim prej kot nekrivi na svobodo. Istčasno pozivlja vse podružnice in posamezne člane, naj se varujejo, da jih kakšni navdušeni provokaterji ne zapeljejo na pota, ki bila usodepolna za celo zvezo.

napredka in izhaja iz neutemeljenih predsodkov, ki bi praktičnega življenja ne smeli motiti. Ameriško načelo je, kdor kaj zna in ima sposobnost (ne takozvano kvalifikacijo), ta naj opravlja dotični posel. Kvalifikacija bodi torej znanje in sposobnost! Druge kvalifikacije so v praktičnem življenju dvomljive vrednosti!

Spopad med socialisti in »Heimwehrovci«. V nedeljo se je vršil v Delavskem domu v Gloggnitzu socialistični shod, na katerega so prišli »Heimwehrovci«, ki so bili za to organizirani ten oboroženi. »Heimwehrovci« so dvorano zasedli eno uro pred napovedanim časom. Shodu je predsedoval župan iz Gloggnitza in kot govornik je nastopil podžupan iz Wr. Neustadta ter poslanec sodr. Püchler. »Heimwehrovci« pa so govornika takoj v začetku dejansko napadli ter ga težko ranili na glavi. Bilo je še nekoliko socializtov lažje ranjenih. S. Püchler je bil prepeljan v nek sanatorij v Wr. Neustadtu.

Kaj se na Španskem godi? Iz Španije prihajajo poročila o vojaških revoltah. Najprej se je poročalo o punktu prvega artilerijskega polka v mestu Ciudad Real, ki leži daleč v notranjosti države. Diktator Primo de Rivera je dal nato javiti v svet, da ni bilo nič posebnega ter da vlada že zopet po celi Španiji »red in mir«. Nad puntarsko garnizijo se je poslalo baje nekoliko aeroplanov z letaki in bombami in puntajoči polk se je udal — samo par višjih oficirjev je bilo obsojenih na smrt, od katerih so trije predčasno napravili samomor. Med tem so dospela nova poročila o punktu enega dela garnizije v Valenciji (veliko primorsko mesto). Vlada poročila se trudijo, prikriti resnični položaj, vendar pa tuji vedo, ki prihajajo preko naše meje, povedati, da so nemiri resnega značaja.

Kaj je s Trockijem? Zadnje čase se veliko razpravlja o Trockiju. Človek si pa ne more napraviti z ozirom na jako nasprotujoča si poročila jasne slike, kaj je pravzaprav s Trockijem. Trocki je izgnan z več drugimi bivšimi vodilnimi osebnostmi sedanjega Stalinovega režima. V zadnjem času so se širile razne govornice o Trockijevi usodi, da je bolan in da se mu je dovolila z ozirom na njegovo slabo zdravje naselitev na Krimu; pozneje se je celo poročalo, da je Trocki pobegnil, da se že nahaja v Nemčiji itd. A največ se o njem piše ravno v zadnjih dneh in sicer, da je enostavno izgnan iz sovjetske unije ter da je že v Turčiji, od koder se bo podal v Nemčijo, kjer da se bo stalno nastanil. Končno se poroča tudi, da so padli »čeki« v roke Trockijevi načrti za organiziranje upor proti sedanjemu režimu in da je bilo pred kratkim 1600 Trockijevih pristašev

izgnanih v Sibirijo. Koliko je na tem resnice, ni mogoče izvedeti. Sklepa pa se lahko, da ima Trocki več pristašev, kot si moremo mi misliti. Trockijevo izgnanstvo se baje utemeljuje s tem, da, ko bo on enkrat čez mejo, tedaj ga bodo delavci v Rusiji pozabili. Čudna je to logika. Najbolj čudno pa je in v tem je največja tragika, da se mojstra ruske revolucije na tak način preganja, da se z njim postopa kot se ne bi moglo postopati z največjim sovražnikom komunizma. Kdo ve, kaj bi se bilo zgodilo z Ljeningom, če bi ne bil na srečo preje umrl? Častno za sedanji režim v Moskvi to postopanje vsakakor ni in človeku se vedno vsiljuje misel, da riba vedno pri glavi smrdi!

Belgijski socialisti se za nas zanimajo. Te dni se je obrnila redakcija belgijskega osrednjega glasila socialistične stranke na redakcijo naše »Volksstimme« s prošnjo, za medsebojno izmenjavanje listov v svrhu proučavanja razmer v Jugoslaviji.

Človeška družba mora preskrbeti delo. Delavci izgubivajo delo v moderni industriji zaradi izprememb, ki jih vršijo lastniki industrije, da znižajo produkcijske stroške in da lahko konkurirajo s svojimi konkurenti in povišajo produkcijo z manjšimi stroški. Ako ima človeška družba dobiček od produkcije bogastva, tedaj naj nosi tudi odgovornost, da se delavcem zasigura delo. To je doktrina Daniela Willarda, predsednika Baltimore & Ohio železnice. To je Willard tudi povedal pred ameriškim senatnim odsekom za pouk in delo. Willard je menil, da je njegova družba enota v človeški družbi in torej mora tudi logično nositi svoj delež odgovornosti, da imajo njeni delavci delo. Izjavil je, da se trudi tudi to izvršiti. Odkar je meddržavna komisija po vojni apelirala na železnice, da stabilizirajo zaposlenje, se je storilo mnogo, da imajo železničarji delo skozi celo leto. Potnikov je polovica manj, ali število potniških vlakov je ostalo isto. Izravna se je tudi delo za vzdrževanje železnice na ta način, da se veliko dela opravi po zimi.

Generalna stavka v Gor. Sleziiji. Na kongresu rudarjev, ki se je vršil 28. januarja v Katowicah, je bilo sklenjeno, da se prične dne 11. februarja generalna stavka v vseh gornješlezijskih rudnikih. Ker rudniški podjetniki nočejo zahtevam delavcev ugoditi, je bil nadalje storjen sklep, da se stopi v dogovor z organizacijami kovinarjev, železničarjev, tramvajskih nameščencev ter uradniki gornješlezijskih industrijskih podjetij v svrhu podpore v borbi.

Delavci, ki kidajo sneg, zaslužijo v Berlinu na uro 95 Pfennigov, to je 12.82 Din. Na Dunaju 1 Schilling in 20 Grošev, to je 9.60 Din. Pri nas pa zaslužijo 3 Din do 3.75 Din na uro. Pri tem pa je kruh v Berlinu in na Dunaju še cenejši kot pri nas.

Dnevne novice.

Borba za 8-urni delavnik.

Minister socialne politike sklicuje za 21. februarja 1929 v Zagreb anketo glede uredbe o odpiranju in zapiranju obratov, na katero bodo povabljeni zastopniki delavskih zbornic in trgovskih ter obrtnih zbornic.

Delodajalci so že z dosedanjimi uredbo nezadovoljni ter se sklicujejo tudi na to, da v naši državi vašingtonska konvencija ni ratificirana. Zlasti pa pravijo, da je podaljšanje delavnika (tudi ob nedeljah seveda) potrebno zaradi tega, ker kmetiško ljudstvo sicer ne more nabaviti svojih potrebščin. Seveda je ta izgovor jalov.

Nasprotno so pa belgrajski trgovci zadovoljni s sedanjo uredbo in se le pritožujejo, da se premalo strogo izvaja ter tudi od strani oblasti ni opaziti pri kontroli dovolj strogo. Industrija pa direktno tako ni zainteresirana na tem vprašanju, ker nima opravka direktno s konzumenti. V Belgradu so ti krogi takega mnenja. Pri nas v Sloveniji pa so razmišljajo povsem drugače; tu so pa vse te organizacije, ker so »bolj kulturne in socialno bolj čuteče« — za podaljšanje delovnega časa in za odpiranje obratov ališč — najbrže ob 4. zjutraj in ob 2. ponoči. Velika je razlika: resnost v praksi — in pa smešnost.

Belgrajska delavska zbornica pa je izjavila, da se dosedanja uredba o odpiranju obrtnih lokalov izvaja mnogo premalo točno. Delavstvo mora zahtevati najmanj, kar je mogoče, da se spravi delovni čas v trgovskih in obrtnih obratih v soglasje s predpisi o delovnem času po zakonu o zaščiti delavcev.

To je minimalna zahteva, kakor bi bilo umestno, da se izvede povsod dejanski osemurni delavnik.

Naši »gospodarski krogi«, ki si v svoji predrznosti domišljujejo, da so oni tisti tečaj, okrog katerega se mora cela država sukati, plačajo od celokupnega držav. proračuna, ki znaša 12.000 milijonov dinarjev, samo 600 milijonov davka od svojih podjetij. Ostalih 11.400 milijonov plača

vse ostalo prebivalstvo z direktnimi in indirektnimi davki. Pa naj še reče kdo, da ti »krogi« nimajo pravice oktroirati vsej državi svoje volje.

Ustanovitev vrhovnega zakonodajnega sveta. Dne 1. februarja je podpisal kralj zakon, s katerim se ustanavlja pri vladi zakonodajni svet namesto zakonodajnega odbora bivše narodne skupščine. Svet se osnuje pri ministrstvu pravde. Nalogo ima pregledavati zakonske načrte strokovno in pravno. Postavlja člane na predlog ministra pravde predsednik vlade. Pravilnik o delu sveta podpiše minister pravde v soglasju s predsednikom vlade. Minister pravde pa lahko imenuje za pripravo in presojo zakonskih načrtov še posebne komisije strokovnjakov. — Seveda bodo prišli vpoštev tisti strokovnjaki, ki bodo bolj silni.

Gripa čisto nove vrste je gonja proti nameščencem. Drug za drugim se oglašajo najrazličnejši organi in korporacije, ki kot papige zoprno kriče proti nameščencem ali vsaj proti nekvalificiranim nameščencem. Razumljivo je za pametnega človeka, da nepotrebnih moči v raznih ustanovah in uradih nihče ne brani. Na vsak način pa je treba povedati, da način kričanja, ki se je uvedel pri nas, ni nič drugega, kakor čifutska demagogija, ki hoče obrniti pozornost nase s takim kričanjem, ker kaj pametnejšega ne ve. Le vzemimo za vzgled tisto »lepo« Ameriko, ki jo vsi tako hvalijo, kako solidno gospodarstvo ima. Kar ne morejo prehvaliti ameriške svobode, ameriškega napredka. In vendar tam take neumne gonje ne poznajo. V Ameriki je v poklicu merodajna skoro za vse poklice praksa. Nihče ne zahteva študijskih matur, učnih izpričeval in lepih akademskih naslovov, ker taka spričevala dokazujejo le, da je dotičnik sicer imel priliko, da se izuči, ne dokazujejo pa, da ima tudi potrebna svojstva, da svoje znanje porabi, če se je kaj naučil. S tega stališča je gonja proti nameščencem krivična, ker je marsikdo, ki se je sam izobrazil ali pa ima že po naravi izredne sposobnosti, za ta ali oni posel koristnejši, ker ni v škodo

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

85

»Ali vi veste, koga imate v hiši? Vaš sin je komunist. In vi niti tega ne veste, kaj so komunisti. To so barabe, roparji, tatje, požigalci, morilci . . . saj vemo, kaj so napravili iz velike slovanske Rusije . . . In tako dalje. Kot je pač že navada.

Moja mati se je začela jokati. Kmalu je prišel oče za menoj. Začelo se je izpraševanje.

»Sicer komunist nisem, to je ostudna denunciacija zaradi tega, ker sem izstopil iz vseh naprednih organizacij, vendar trdim, da tudi komunisti niso take barabe, kot pravi tisti smrkvavec . . .«

Zaradi zadnje besede bi se skoro sprla. Odrekal mi je pravico koga imenovati za smrkvavca. Ostal sem v svoji sobi, ostala družba pa se je pomirila in krokala dalje . . . Ko bi vedeli, kak nasprotnik nasilja sem! Kako sva se že zaradi tega prepirala s Petkom, kako sem nasprotoval brezbožnemu socializmu . . .

Uže pa stoji tudi sekira drevju pri korenini. Vsako drevo torej, katero ne rodi dobrega sadu, posekalo se bo in vrglo na ogenj. (Evangelist Matevž.)

Danes sem se poslovil od vinograda, svoje samote. Nekam težko in obenem lahko mi je bilo ob slovesu. Viničarka Mica mi je stiskala roko in mi želela vso srečo. »Tako dobri ste bili z nami! Branil sem se hvale in celo težko mi je bilo, ko sem za malo dobroto želel toliko hvaležnosti, da so se ji zaiskrile solze v obeh.

Veliko misli sem premislil v teh zidovih, med trtami, ki jim že oteka grozdje in jim klopotci pojo veselo pesem sladkosti. Tam v gozdu sem se sprehajal v duhu s Sonjo, tu v sobici sem prebral evangelije in iskal boga ter življenja. Sedaj sem ga našel. Ponosem sem, da sem ga našel sam, brez pomoči drugih in celo proti volji drugih. Sedaj sem trden, ker sem veren, če tudi nisem bil ves čas ne pri maši, ne v cerkvi. Vem, heretik sem, toda tudi Kristus je

bil za stare Jude heretik. Ko bi bilo danes več takih heretikov, bi v kratkem času preobrnil ves svet.

Sonja ima te dni izpit. Molil sem zanjo in vem, da ga bo napravila. Težko je njeno življenje v tistih štirih stenah, ki so jim vse. Ona pa ima željo, razkošja željno dušo . . . Prav zaradi tega, ker so jo tako vklenili. Zapri ptica v kletko in zapel ti bo visoko pesem o svobodi . . .

Sonja, moja zadnja misel v tej samoti si ti . . .

Pozdravljeni vi vsi, ki sem vas spoznal v teh dneh. V vas, Mica, Liza in kolikor vas je še, samo v vas verujem. V preprostejšega, trpečjega, zatiranega človeka verujem. Iz nizkih koč, iz tistih okenc bo zasijalo novo življenje, kakor je pred tisočimi leti zasijalo iz skromnega živinskega hleva . . .

Pozdravljeni! . . .

Grbavec.

Predpoldne je sijalo še solnce. Kmalu po dvanajsti pa se je stemnilo nebo in jesenski dež se je zlij nad mesto. Dijaki napredne dijaške organizacije »Mejnik« so se zbirali k občnemu zboru. (Po zboru je bil obljubljen ples.) Počasi so prihajali in ura je kazala že 15 minut zamude. V mali dvorani Narodnega doma je bilo zelo živahno, če tudi so se dijakinje precej ločeno zbirale na levi, dijaki pa na desni strani. Ker se je nebo vsled dežja tako stemnilo, da je bilo v dvorani preveč mračno, je prižgal stari predsednik, sedaj že abiturjent in stud. iur. Kandare, veliki lestenec. Dijaštvo je zaglalo krik in nekateri so zaploskali. Vmes pa so se slišali kliči: »Začnimo že vendar, sicer bo ples prikrajsan.« Najljubša zabava te organizacije je bil ples. Zato si ga večkrat privoščijo in da si izvoljeni odbori vzdržijo čim daljšo simpatijo, so privrejali navadno vsako prvo nedeljo v mesecu akademijo iz dveh, treh točk. Deklamacije, petje, tudi

kak govor narodne vsebine. Delj kot eno uro pa oficijalen program nikoli ni smel trajati, ker je večina nestrpno čakala trenutka, ko je vsakokratni predsednik zaključil akademijo ali pa sestanek ter prišel k točki razno, ki je vsebovala ples. Ves nedolžen je bil ta ples, ki ni trajal delj kot do sedme, kvečjemu do osme ure . . . Nato so študentje spremljali študentke. Včasih se je kateri povzpел do takega uspeha, da je ob slovesu v skrivnem in temnem koticu veže izprosil ali pa ukradel poljub iz ust svoje plesalke . . .

Nato je predsednik otvoril zbor, prebral dnevni red, katerega glavna točka je bila reorganizacija. »K tej točki poroča delegat centrale, tovariš Vidmar.« In so zaploskali delegatu centrale.

Stane je prožno stopil od dekleta, s katerim se je ob klavirju šalil, k mizi in začel govoriti. Pavec je bil, tenorist, in njegov glas je prijetno zvenel po dvorani. Razložil je načrt centrale iz Ljubljane, ki hoče reorganizirati vse svoje podružnice širom Slovenije, izpopolniti program, katerega temeljne misli morajo biti zapopadene že v imenu organizacije. Tukajšnji organizaciji so prepovedali ime »svobodomiseln«, to pa radi tega, ker so se skrivali za tem imenom razni anacionalni temni elementi, — iz desnega kota zadaj je nekdo z glasnim kašljem protestiral — zato se organizacija ni mogla znajti ne v delu ne v imenu. Treba je enotnosti in zato bodo vse podružnice po Sloveniji nosile odslej enotno ime: Organizacija narodnih naprednih študentov. Narod in naprednost, to sta dve najpoglavnejši stvari za vsakega mladega človeka . . .

(Dalje prihodnjik.)

Velikanski razvoj elektrike. Število konsumentov električne struje na Dunaju se je pomnožilo in sicer: leta 1913 je znašalo 92.000, koncem leta 1918 je bilo 159.000, koncem leta 1927 pa 545.421. Ker je na Dunaju okroglo 570.000 stanovanj, je torej že sedaj zelo malo strank, ki ne bi imele elektrike. Temu primerno se je dvignila produkcija električne sile od 199 milijonov kilovatnih ur v letu 1913 na 267 milijonov v letu 1918 ter na 520 milijonov v letu 1927. Ta ogromen razvoj je pripisati upravi dunajske občine, ki neprestano deluje z vsemi sredstvi na to, da bi se konsum čim bolj razširil, ker čim večji je on, tem cenejši je. Mestna občina prireja sistematično kurze, kako se naj v gospodarstvu uporablja električno silo v razne svrhe, zlasti pa za kuhanje. Konsumentom se gre na roko na ta način, da mestna občina instalira vse naprave proti zelo zmernemu odplačilu na obroke. Na obroke dobe stranke tudi vse predmete kot kurilne peči, štedilnike, lonce, gladilnike itd. Mesečno se pridobi po 4000 novih konsumentov.

Marlbor.

Ljudska univerza v Mariboru. V petek 8. februarja ob 8. uri zvečer nas popelje pisatelj Ing. W. Urbanek na podlagi prekrasne zbirke skiopt. slik — na Kitajsko in Japonsko. V Genui se vkrcamo na motorni ladji in čez Sueški kanal nas vodi vožnja najprej na Kitajsko, kjer je takrat ravno divjala meščanska vojna. Predavatelj sam je prišel v smrtno nevarnost, saj se je peljal po reki 1000 km v notranost države. Po ogledu Manile, Shankai-ja in Hankova se podamo v deželo cvetic — na Japonsko in se seznanimo z najlepšimi mesti: Tokio, Kobe in Yokohama, z njenim mestom lju-bezni. Slišali bomo še tudi nežno japonsko

godbo, ki bo spremljala lepe skioptične slike, in sicer proizvajano od koncertne pianistke ge. Apihove. Predprodaja vstopnic od srede pri g. Brjšan in g. Höferju.

Kaj pa je resničnega na tem? Govori se, da so prišli na glavnem kolodvoru v Mariboru na sled poneverbi denarja in da je prizadeti uradnik pobegnul v trenutku, ko je prišla neka revizijska komisija revidirati blagajno. Omenjeni uradnik se je baje odstranil z izgovorom, da gre kupiti cigarete, na kar je odšel, ne da bi se vedelo, kam. Nato je hotel baje najprej vzeti slovo od alkohola, katerega je čezmerno ljubil in nazadnje pa sploh od tega pregrešnega sveta. Zato se je za korajžo napil in potem nekje pri Treh ribnikih obtičal v snegu. Omenjeni g. je veljal za velikega patent-patrijota, ki je rad zmerjal čez brezdomovinske socialiste, zlasti ko je bil v rožicah. Upati je, da se bo kaj več o tem slučaju izvedelo.

Nov most čez Dravo. Med Mariborom in Ptujem se bo zgradil pri Gornjem Dupleku, v bližini Vurberka, nov lesen most, ki bo stal 1 milijon Din. Na istem mestu vozi zdaj čez Dravo brod.

REPERTOAR.

Torek, 5. februarja ob 20. uri: »Lumpacij-vagabund«. Ab. A. Kuponi.

Sreda, 6. februarja: Gostovanje v Ptuju.

Četrtek, 7. februarja ob 20. uri: »Na cesaričino povelje.« Ab. C. Kuponi.

Ptujsko gledališče: Sreda, 6. februarja ob 20. uri: »Učiteljica.« Gostovanje Mariborčanov.

Ptujsko gledališče. V sredo, 6. februarja, Nicodemijeva krasna in ganljiva komedija »Učiteljica«, ki zasluži razprodano hišo, ker bo brez dvoma izredno ugajala.

Celjsko gledališče. Po par dramskih gostovanjih pride zopet operetno. Radi ogromnih stroškov (nad 60 ljudi personala!) se vprizorita dve predstavi na en dan, in to v nedeljo, 17. februarja. Popoldne ob 4. uri izredno vesela opereta iz vojaškega življenja »Jesenski manevers«. Zvečer ob 8. uri pa krasna moderna opereta iz orientalskega miljeja »Bajadera« z g. Mirkom Neratom kot gostom.

Naše socialno zavarovanje in gospodarska kriza.

(Konec.)

Naj navedemo še nekaj primerov, kako vplivajo bolniške in nezgodne dajatve na rentabiliteto posameznih večjih obrti in industrij.

V gospodarski in lesni industriji je zaposlenih v Sloveniji povprečno 10.000 delavcev. Ti plačajo za zavarovanje 5,5 milijona bolniškega in nad 1,3 milijona dinarjev nezgodnega zavarovanja. Vrednost gozdne produkcije pa znaša gotovo 500 do 600 milijonov dinarjev. Povprečna obremenitev 1 m³ lesa, ki stane okrog 500 Din, znaša okrog 8—10 Din in ne more vplivati odločilno na rentabiliteto.

Ako bi znašala obremenitev 30 Din, kakor navaja to inž. Marinković, bi moral biti obremenjen 1 m³ lesa z mezdami za 375 Din, tako da bi znašala obremenitev z mezdami in socialnimi dajatvami nad 400 Din!

Lesno in gozdarsko podjetje, ki bi obratovalo v tako neugodnih legah, da bi moralo izdajati toliko za mezde, bi res težko izhajalo. Pa ne radi socialnih dajatev, temveč zato, ker bi obratovali v legah, kjer se obratovanje radi lege več ne izplača.

Primerjajmo pa s to obremenitvijo lesne industrije drugo obremenitev, katere pa ne omenja tako pogosto kakor socialnih dajatev in nikdar v prvi vrsti. Zaloge se obračajo v lesni trgovini po inž. Marinkoviću manj nego enkrat na leto. Za v 1 m³ rezanega lesa investirano zalogo v vrednosti 400 Din se plača obresti: ako je kapital po 5 odstotkov — 20 Din, ako je po 10 odstotkov — 40 Din, ako je po 15 odstotkov — 60 Din, ako je po 20 odstotkov — 80 Din.

Oblačilne obrti zaposlujejo drugih 10.000 delavcev našega zavarovanja in plačajo za bolniško zavarovanje okrog 2 milijona Din. (K temu pride še nezgodni prispevek.) Vrednost njih produktov pa se more ceniti na 600 milijonov Din. Obremenitev znaša tu 0,5 odstotka. Ako ne bi bilo zavarovanja, bi mogel kalkulirati čevljar pri čevljih za cela 2 Din ugodneje, kar bi ga najbrže iz gospodarske krize ne rešilo.

Trgovino obremenjujejo socialne dajatve z okrog 0,5 odstotka — trgo-

vec pa more 0,25 odstotka še odbiti. Tudi tu je primera z obrestno režijo poučna. Ta režija obremenjuje trgovino v posebno neugodnih slučajih s celimi 4—5 odstotki prodajne cene.

Tudi industrije so obremenjene s socialnimi dajatvami redko višje nego z 1 odstotkom izkupila.

Najvišja, a še vedno mala je obremenitev v rudarstvu, ker prihajajo tam delavske mezde kot strošek sorazmerno visoko v poštev in ker imamo tam početke starostnega zavarovanja. A tudi te industrije socialna bremena ne bodo uničila. Vrednost premoža, izkopanega na leto v naših rudnikih, znaša 360 milijonov, izdatki za bolniško, nezgodno in starostno zavarovanje pa bo znašal, kadar odpadejo izredni prispevki za investicije bolniških blagaj, le 18 do 19 milijonov Din, torej okrog 5 odstotkov. Ta bremena podražijo tono premoža za 10 Din. Ako pa bo odpadel izredni prispevek za sanacijo zavarovanja (za stare rentnike), se bo znižala ta dajatev na 3,9 odstotkov od vrednosti premoža.

Socialne dajatve dosega v tej industriji — polovico izkazanih prebitkov.

Za same upravne stroške socialnega zavarovanja izda (ako računamo te izdatke z 90 Din na osebo):

Podjetje z	na leto Din:
5 delavci	450
10 »	900
50 »	4.500
100 »	9.000
300 »	27.000
1000 »	90.000

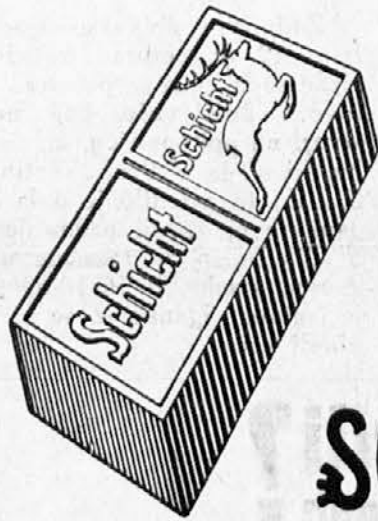
Pocenitev upravnih stroškov bi mogla znašati samoobsebi razumljivo le en del te svote. Zavarovanje bratovskih skladnic je za okrog 20 odstotkov ceneje. Polovico upravnih stroškov pa nosijo pri tem še delavci.

Iz tega je razvidno, kako deplahirano je, ako spravljamo problem pocenitve upravnih stroškov pri delavskem zavarovanju v zvezo z gospodarsko krizo in zboljšanjem rentabilitete posameznih gospodarstev.

Kakor je treba povsod štediti in tudi tukaj, kar tudi mi ob vsaki priliki naglašamo, tako ne moremo do-

Lepa Hercegovinka

ceni lepo perilo in skrbi, da bo dolgo trajno in se vedno bleščalo od snage. Ona radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

volj ostro podčrtati: **Dobički iz te štednje bodo za posamezni gospodarski obrat majhni.**

Vežanje štednje z gospodarsko krizo ustvarja nevarne iluzije. Posledica teh iluzij bi lahko bila, da bi se poseglo po materijelnih dajatvah za bolezen in onemoglost, da bi efekt štednje za posamezna gospodarstva ne bil tako smešno nizek.

Mnogi hočejo zavestno zadeti te materijelne dajatve, govore pa o upravnih stroških, ker je to bolj humano, kakor pa odrekati bolnim delavcem, ki si pri 1000 Din mesečne plače niso mogli zbirati prihrankov, pravico do kruha in zdravlil.

IV.

Se nekaj o starostnem zavarovanju delavcev v obrti in industriji. Trdi se, da je starostno zavarovanje, kakor ga predvideva zakon, vsled gospodarske krize, neizvedljivo. Povdarjamo, da se nobene vrste delavskega zavarovanja s takimi izgovori ne bi moglo odklanjati. Ali naj živi tisti, ki prodaja svojo delovno silo, samo tako dolgo, dokler je sposoben za delo? Ali je mogoče pustiti človeka, da lakote umre, kadar postane bolan, onemogel in star? Če si ne upamo postaviti tega principa, ali naj postavimo princip, naj dela delavec, dokler je zdrav, v mestu in tovarni za plačo, od katere si za svojo starost ne more ničesar prihraniti, ko postane star, naj pa gre v svojo do-

movinsko občino, navadno v kmečko občino, in se pusti vzdrževati od poljedelskega prebivalstva, ki samo ne živi v izobilju in ga ni dolžno vzdrževati. Če je taka starostna oskrba obrtnega industrijskega delavstva važen problem za to delavstvo, nič manj važen problem tudi za kmečko prebivalstvo, na katerega ob neurejenih razmerah bremena starostne oskrbe tako često padajo, medtem ko se jih obrtna ter industrijska podjetja, ki so jih dolžna nositi, otrsajo.

Mi vidimo prizadevanja, ki skušajo izrabiti čas gospodarske depresije za to, da bi prevladali skrb za svoje bolne, pohabljenе in invalidne delavce raz ramen podjetij, v katerih so ti delavci delali, na ramena gospodarskih edinic, kjer ti delavci, ko so bili zdravi, niso delali, edinic, kjer je manj bogastva, a več človečnosti.

Če so taki poizkusi realna gospodarska prizadevanja, potem rešuje tisti, ki meče sopotnike-brodolomce iz rešilnih čolnov, da bi se v njih sam udobneje vozil, realno brodolomce.

Mi smo trdno uverjeni, da je ogromna večina predstavnikov trgovine in obrti ter ogromna večina poslodavcev samih daleč od take mentalitete.

Tem manj pa more biti naloga čuvarjev javnih interesov, da bi dali takim stremljenjem oporo.

Vražarstvo na Gradiščanskem.

Gradiščanska, ali kakor pravijo Nemci Burgenland, je oni del Avstrije, ki ji je pripadel po mirovni pogodbi od Ogrske. Ker je imela na Ogrskem in ima še sedaj vse ljudsko šolstvo duhovščina v rokah, je s splošno ljudsko izobrazbo tam precej žalostno izgledalo. Avstrijska socialna demokracija se je vsa povojna leta borila za to, da se napredni avstrijski šolski zakon raztegne tudi na Burgenland, kjer je veljal dosedaj še ogrski zakon, po katerem je imela cerkev na ljudske šole izključni vpliv. A ves čas so se avstrijski krščanski socialci tej zahtevi strastno upirali. Šele sredi tega meseca se je socializmom s pomočjo Velenemcev posrečilo preglasovati krščanske socialce in kmečke zvezarje v parlamentu, da se ima avstrijski šolski zakon, pri katerem so svoj čas socialisti v veliki meri sodelovali, raztegniti tudi na gradiščansko klerikalno domeno. Na kakšni stopnji splošne izobrazbe so ljudje na Gradiščanskem pod klerikalnim šolstvom, priča tale dogodba, ki se je pred kratkim zgodila v Rohrbachu na Gradiščanskem in zaključila pred sodiščem.

Pri nekem kmetu v Rohrbachu je služila kot dekla Roza D. Nekega dne je k temu kmetu priberačila ciganka Marija Hrvat. Roza se je spustila z njo v pogovor in ciganka ji je proročevala srečo iz kart, za kar ji je dekla plačala 10 šilingov (80 Din). Med pogovorom je dekla zaupala ciganki, da je imela štiri leta razmerje z nekim fantom iz Ritzinga, da pa je sedaj več ne mara in da se Roza boji, da bi je njen bivši ljubček ne spravil nazadnje še na oni svet. Ciganka ji reče: »Ne boj se, pomagala ti bom, imam mogočne zveznike!« In pokazala je dekli dve lesenji figuri: psa in lutko. Zatrjevala je dekli: »Pes je hudič, lutka pa je mati coprnica in se imenuje Ana Hajder. To so moji prijatelji. Z njih pomočjo lahko uredim, da nezvesti ljubček ne bo tebe ustrelil, temveč sam sebe — če plačaš šestdeset šilingov posredovalnine!« Roza je bila soglasna ter je izročila ciganki 60 šilingov in ta je odšla.

Čez par dni je prišla ciganka zopet na zelo skrivnosten način k dekli. Dala ji je razumeti, da se nezvesti ljubček sicer še ni ustrelil, da pa ji lahko preskrbi zanj nadomestilo: drugega še lepšega fanta; tudi poročno balo in vso stanovanjsko opremo ji lahko preskrbi naravnost iz paradiza. Poleg tega pa bo Roza na dan svoje poroke našla v hlevu svojega gospodarja zaklad, celo milijardo v gotovini — tudi iz paradiza poslano. Roza je bila vsa iz sebe od veselja in je zopet ciganko dobro plačala. Čez nekaj dni prihiti ciganka vsa vzradoščena k Rozi in hiti pripovedovati: »Bala in oprema je že na poti iz paradiza. Ampak hudič nagaja: na rajskem vozu se je kolo zdrabilo. Popravilo bo stalo petdeset šilingov!« Brez ugovora je Roza dala 50 šilingov in ciganka se je priporočila. Čez nekaj dni se je zopet pojavila. Roza ji je bridko očitala, da še ni ničesar prejela in je začela groziti, da jo bo naznanila žandarjem. »Oh ja,« pravi ciganka žalostno, »to sem že slutila.« Hudič in pa coprnica sta ji zato, ker je imela Roza tako slabe namene, svojo pomoč odrekla. Hudič je baje ciganko po nekem polju preganjal, pri tme pa je padel in si je nogo zlomil. Zato mu je morala plačati 60 šilingov za bolečine in za zdravniške stroške. Dekla pa že ni hotela več plačati; postajala je nezaupna. Tedaj pa zakriči ciganka nad njo vsa srdita: »Če ne plačaš, se ti bo coprnica prikazala. Vzela te bo seboj in te bo spremenila v sod za bencin!« Roza se je ustrašila in plačala tistih 60 šilingov za hudiča.

Zadnjič je obiskala ciganka svojega žrtev 12. novembra s zadržanjem, da pride sedaj bala in pohištvo čisto gotovo: »Jutri večer boš našla vse stvari na pokopališču, na tistem grobu, ki si ga o Vseh svetih okinčala.« Za to zadržanje je dala dekla ciganki svoj zadnji prihranjeni denar, 5 šilingov in pa različne obleke v skupni vrednosti 56 šilingov. Sedaj je izgubila ciganka in se ni prikazala nikoli več.

Seveda ni Roza na pokopališču ničesar našla. Kljub temu pa si ni upala zadeve naznaniti, ker ji je ciganka izsilila strahovito prisego. Šele čez mesec dni je zaupala stvar neki sosedu, ki je zadevo naznanila oblasti. Ciganka se je morala zagovarjati sedaj pred sodiščem.

Obtoženka, zastavna in robustna ženska, je nastopila zelo samozavestno in priznala. Ko se ji je očitalo njeno brezvestno početje, se je obregnila: »Zakaj pa je vse verjela, goska neumna!«

Roza D., zastavno, krepko in zdravo dekle, enainvajsetih let, ki ne izgleda tako neumna, je pripovedovala, da jo je ciganka čisto zmešala. Pripovedovala je o pogostih obiskih vedeževalke, katero je smatrala za coprnico. Izročila je ciganki vse svoje prihranke. Predsednik jo vpraša: »Ali ste res vse verjeli, kar vam je ciganka natvezila?« Roza, prepričevalno: »Kajpada! Saj mi je rekla, če ji ne dam denarja, da me bo dal hudič po coprnici odnesti.« Predsednik: »In to ste verjeli?« Roza, odkritosrčno: »Seveda, seveda! Saj mi je tudi rajsko balo obljubila!«

Obtoženka je bila obsojena na 4 mesece ječe.

Idijoti. Za to besedo še danes nimamo pravega tolmačenja. Pri starih Grkih je bil vsak tisti idijot, ki ni bil na vladi in z vlado, pa tudi tisti je bil idijot, ki je trdil, da vse in je bil v resnici velik tepec. Rimljani so pa imeli vsakega za idijota, ki je bil neveden in je pačil s svojimi nazori znanost in umetnost. Po naši slovenski razlagi pa je popoln idijot tisti človek, ki se mu polagoma možgani spreminjajo v smrkel. In takih idijotov je dovolj okoli ljubljanske »Enotnosti«, tega izrazito protidelavskega in diktatorskega lista. Sedajle, ko so napočili za delavski pokret najtežji časi in bi bila resnična enotnost najbolj potrebna, se ti ljudje prav s pasjo škodoželjnostjo bavijo samo še s socialisti, pišejo o stvareh, ki jih še nikoli niso razumeli in ki jih omejena efijalška duša nikoli zapopadla ne bo. Z eno besedo: brez sramu pred delavstvom so se vdinjali tistim nič bolj pametnim »gospodarskim krogom« in lajajo z njimi vred na naše socialne pridobitve. Pišejo tako, kakor da bi na tem svetu ne bilo večjih škodljivcev, kakor so marksistični delavci združeni v delavski zbornici. Sestavljajo delavski zbornici proračune, pa še niso nikoli opravljali najmanjšega »Tašenfajtelvereina«. Predlagajo stvari, ki se jih sami nikoli ne držijo. In to le vse radi tega, ker so Makuca delavci poglani iz svoje službe. Tako želijo

n. pr., da ne sme tajnik Delavske zbornice več zaslužiti, nego je zaslužil Makuc ko je z vnevo v naši službi reduciriral število organiziranih delavcev. Predlagajo, da naj zbornica ne prireja banketov in zakusk, kljub temu, da tega nihče ne namerava in še nešteto takih stvari, ki so se jih v svoji kapitalistični ideologiji spomnili, ko so čitali naš proračun. Nekoč so tako divje kričali proti delavskim ustanovam kapitalisti, danes so si pa to vlogo oboji razdelili. Kapitalisti kriče proti okrožnemu uradu in socialnemu zavarovanju, hodijo v Beograd prosjati, da se ga odpravi, njihovi hlapci lajajo pa proti Delavski zbornici. Oboji zasledujejo isti cilj. Kapitalisti pravijo, da jih socialno zavarovanje uničuje, zato proč z njim. Njihovi hlapci pravijo, da so Delav. zbornice fašistične, zato proč z njimi. Različna pota, toda isti cilj. Kdo se dvomi, da opravljajo to delo zastoj. Tudi tista stvar z banketi je zanimiva. Zbornica naj ne prireja banketov! Odkod je tisti veleum to izvedel. Lani se je namreč vršila v Ženevi konferenca svetovnih diplomatov. Tam je bil tudi Čičerin. Po konferenci je napravil tak banket, da so se razvajeni in požrešni kapitalisti čudili, Delavski zastopnik je jedel s kapitalisti skupaj dvajset »riht«. Nekoliko pozneje je prišel v Rusijo zbegani afganistanski kralj Amanullah. Pogostili so ga, da je od miz teklo — za delavski denar. V jeseni se je vozil na iztok milijonkrat prokleti tajnik mednarodnega urada dela, »socialpatrijot« Thomas. V Moskvi so ustavili vlak, na peronu pošteno zagodili in nato skuhalo 16 »riht« — za delavski denar. O banketih so tiste idijotske šleve nekje brale in do danes pozabile, da delajo to boljše viki in ne mi. Sedaj pa predlagajo zbornici pravljico o banketih. Tudi sponašajo uradnikom tiste uboge plače. Grize jih grda zavist, da dobe tudi 13 plačo, pa učijo nov nauk o lakoti: če strada neorganiziran delavec, naj strada tudi organiziran delavec. Rekli smo, da so časi prerensni, da bi se bavili z očitnimi zaveznicami slovenskih »gospodarskih krogov« in da rabimo naš dragocen papir za obrambo osemurnega delovnika, nedeljskega počitka, bolniške in nezgodne podpore, delavske zaščite, ker za te stvari se je treba boriti 40 let, torej že takrat, ko še naših razkolnikov nikjer ni bilo. Zato odgovarjamo črnim krokarjem v človeški podobi na 500 tiskanih, zlaganih in nakozlanih vrst s 50 vsticami. In to bo zadostovalo pri delavstvu, ki sedaj ve, da ste v zvezi z kapitalisti pri pobijanju socialne zakonodaje. Želite si zopet robove, želite še več revščine, da bi potem lahko rekli — socialisti so tega krivi.

Produktivna zadruga mizarских mojstrov

F. Z. Z. O. Z.
Maribor, Vetrinjska ulica 18.
Mobilije. Lastna izdelava vseh vrst pohištva od navadne do najfinije izdelave, iz mehkega, trdega kakor tudi iz eksotičnega lesa, po znatno znižanih cenah, zelo solidno in dobro delo. Eno leto garancije. Samo pri Produktivni zadrugi mizarских mojstrov, Maribor, Vetrinjska ulica 18.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

Ali ste že preizkusili „PROJA“ ječmenovo kavo?

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.

Naročajte in širite „Del. Politiko“.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan 1898 MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36-38 Telefon 324
Prodajalne v Slomškovi ulici št. 2 in na Glavnemu trgu št. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno perivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju pečiva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih pečiva na zavarovalno znamko D. P.

MALA NAZNANILA.

JOSIP MLINARIČ

priporočam svojo bogato zalogo galanterije, specerije, hišnih in kuhinjskih potrebščin.

Maribor, Glavni trg št. 17.

I. Bukova drva

cela in rezana, trboveljski premog in butare ter vsakovrsten rezan in tesan les
Alojz Pižanec
Državna cesta, vis-à-vis Mariborski dvor

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radiowelt, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radiotechnisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastoj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

Tvornica štampiljk

in prodaja v to stroko spadajočih potrebščin

T. Soklič

Maribor, Aleksandrova c. 43.

Creppe de Chine

in fular svile od 58 Din naprej kakor tudi v-akovrstne druge svile v bogati zalogi po najnižjih cenah pri J. Trplinu, Maribor, Glavni trg 17.

Elektrotehnična delavnica PRATTES & TRABI,

Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Dosti denarja prihranite

ako daste v popravilo
Brzopodplati, Ta tenbachova ul. 14
Vaše vsakovrstne čevlje, galoše, snežne, z gumii in usnjenimi podplati, cene za podplatenje in pete usnjenih damskih Din 26-28, moških Din 32-38. — Se priporoča BRZOPODPLATA.

JOSIP MORAVEC, Maribor

Slovenska ul. 12

priporoča svojo bogato zalogo snežnih čevljev in galoše vseh prvovrstnih svetovnih znamk, po brezkonkurenčnih cenah. Popravila se sprejemajo.